

P R Æ F A T I O .

carint, & 2. Machabæorum, c. 5. per æthera equorum acies apparebant ad significandam Populi Israëliti sanguinolentam cladem. Et equitationis primum inventorem alii affirmant Bellerophontem Regis Glauci filium, qui in Pegaso contra Chimeram equitavit; alii verò Neptuno hoc tribuunt, ut est author Diodorus Siculus lib. 6. alii verò ex Pelethroniis Thessaliæ Populis equitandi usum insurrexisse opinantur, ut cum Virg. 3. Georgic. & Servio ibi. & aliis refert Doctor Joannes Sanchez ubi supra, cap. 24. & in pluribus Regnis creantur equi diversi valoris, & bonitatis. Argos ab equorum præstantia commendat, Horatius lib. 1. carm. Od. 7. dicens:

*Plurimus in Iunonis honorem,
Aptum dicit equis Argos, ditiesque Mycenæ.*

Et antiquitus prima laus fuit equarum Thessaliæ: unde Strabus ait, Thessaliam pascendis equis esse commodissimam: sed & alia Regna equis præstantia, recenset officina *Textoris*. In Hispania autem quàm strenui, pulchri, fortes, perpolitati, agiles creentur equi; omnes agnoscunt: & quodlibet aliud Regnum invidere poterit; ut nunquam iustius à Claudiano scriptum sit:

*Quid dignum memorare tuis Hispania terris,
Vox humana valet?*

Dives equis, frugum facilis, pretiosa metallis.

Præsertim in Provincia Bætica (quam nos *Andalucia* vocamus) & in Lusitania, in quibus equi tam agiles inveniuntur, quod dixerit Plinius dicto cap. 42. prope Lisbonam, & Ripam Taxi, equas ad ventum Favonium ore reversas, quendam animatum concipere spiritum, absque equi accessu, & inde Cavallum procreari: quod fabulosum utique reor, & hyperbolicè scribi posse partum aëreum esse ad significandam illorum velocitatem, sicut Poëtæ de Pegaso scriptum reliquere, fingentes alatum esse: & ita observat Hieronymus de Huerta in annotatione ad Plinium, dicto cap. 42. ubi de equis cæterarum nostræ Hispaniæ Regionum latissime agit, & signa boni equi depingit.

Cum autem ex re Pecuarum, tot hominibus oriantur emolumenta, quid quæso de pascuis (in quibus pecora gignuntur, procreantur, & crescunt) non erit præcipua habenda cura, & ratio: & quid ex tanta utilitate, pro usu pascui, erit inutilis tractatus iste?

DE PASCUIS, ET IVRE PASCENDI.

CAPUT PRIMUM.

De Varia ac diversa Pascui appellatione, & quibus vocabulis ac nominibus significetur.

SUMMARIUM.

- 1 Terminorum, sive aggerum, qui pastui pecorum deserviunt, proponuntur varia nomina.
- 2 Sylva quid sit? in genere exponitur.
- 3 Sylva duplex traditur species, alia cædua, alia pascua.
- 4 Sylva cædua quæ sit?
- 5 Referuntur Doctores qui de sylva cædua agunt.
- 6 Sylva cædua etiam Palaris vocatur.
- 7 Sylva Pascua, quæ sit.
- 8 Sylva Pascua etiam comprehendit Glandiariam.
- 9 Sylva Glandiaria, quandoque non dicitur pascua, sed cædua.
- 10 Saltus quid sit exponitur, & ejus etymologia.
- 11 Saltus quare dicatur Æstivus, & Hybernus.
- 12 Saltus quandoque pro agro sumitur.
- 13 Saltuenses fundi qui dicantur?
- 14 Saltuenses coloni, qui sint?
- 15 Saltuarius locus, quis dicatur?
- 16 Pratum, quid sit? & ejus etymologia ratio ostenditur.
- 17 Prati duplex differentia assignatur.
- 18 Pratum siccaveum aptius est feno, quàm riguum.

- 19 Prati apud veteres magna fuit æstimatio.
- 20 Prato prima, & potissima fuit attributa agricultura.
- 21 Pratum, an fundi appellatione veniat?
- 22 Exitus quid sit, & quare sic dictus.
- 23 Defensæ traditur qualitas, & significatio, secundum leges Regni.
- 24 Defensæ quare sic dicta.
- 25 Nemus quid sit, & quid comprehendat.
- 26 Pascui qualitas exponitur.

TERMINORUM, sive aggerum, qui pastui pecorum deserviunt; varia sunt nomina, & vocabula, ut sylva, saltus, pratum, nemus, & defensæ; quæ etiam in summa unius ferè rei sunt significativa, in aliquo tamen diversam constituunt speciem, ac peculiarem qualitatem demonstrant.

Sylva est quædam arborum congeries; quam nos vulgo, *Bosque*, nominamus; teste, Rebuffo in l. sylva 30. ff. de verborum significat. Et alia dicitur cædua; alia verò pascua, ut in dict. l. sylva.

Cædua est, quæ frequenter cæditur; sive materiæ, causa sive lignorum, de qua non est noster sermo; sed de ea loquitur Capola de servitutibus rustic. prædior. cap. 22. de montibus, num. 6. Azavedo in l. 5. tit. 7. lib. 3. Recopilat. Molina de Hispanorum primogen. lib. 1. cap. 22. Joann. Garcia de expensis, cap. 11. Gutierrez de tutelis, 3. par. cap. 27.

2 De pascuis, & jure pascendi.

num. 2. Barbosa in l. de portio, §. si fundum, num. 2. ff. solut. matrim. Dom. Ioann. del Castillo in suo eleganti tractatu, de usufructu, cap. 25. num. 42. Quæ etiam alio nomine Palaris vocatur, ut in l. item si fundi 10. §. instrumenti, ff. de usufructu: ibi. Nisi forte saliceti eius, vel sylva palaris: quod ita usurpatur, prout ille qui cædit, aut utitur, æstimare voluerit, ut in l. forma, §. item sylva cadua, ff. de censibus.

7 Pascua verò sylva dicitur illa, teste Gayo lib. 7. ad Edictum, in d. l. sylva, §. pascua, quæ pascuis pecudum destinata est, l. 8. tit. 33. part. 7. ibi: E pascua Uaman en Latin à la defessa, è estremo do pacem, & facit illud Psalm. 73. ibi: Super oves pascua tuæ. Et sub hac continetur glandiaria, siue glandifera, quæ glandes fert, & pastui pecorum supposita est, & quælibet alia quæ huic usui deserviat. Licet quandoque glandiaria sylva, cædua, non pascua soleat nuncupari, ut in l. cum manu fata 80. §. Sylva, ibi: Sylva cadua in quinquennium venerat, quærebat, cum glans decidisset, utrius esset: ff. de contr. empt. in quo semper attendi debet id, de quo principaliter agitur, seu contenditur.

10 Saltus idem ferè est, quod sylva: sic tamen nominatur, ut ex D. Isidoro, refert Lucas de Penu. in rubr. C. de fundis rei privatae, ac possessionibus & saltibus divine domus, lib. 11. quia est locus vastus, & sylvestris, itinerantibus, seu transeuntibus inuis, in quo, & feræ saliant, & arbores in altum exiliunt: unde canit Virgilius lib. 3. georgic.

Saltibus in vacuis pascuntur, plena secundum.

11 docet Varro lib. 4. de lingua Latina, Per. Greg. lib. 3. syntag. juris, 1. par. cap. 15. Et quia in eo armenta verlan- tur & æstivare pecudes solent, aut si locus, aërque patiat, quandoque verò hybernus saltus nuncupatur, ut in l. 1. §. quod vulgo, ibi: Æstivorumque saltuum, ff. de vi. & vi armata, l. 3. §. saltus, l. peregrè, §. ff. ibi: Nam saltus hybernus, æstivos, in fin. ff. de acquir. posses. l. qui saltum 65. ff. de legat. 3. ibi: Qui saltum æstivum legavit: l. 1. §. duo, & §. ff. æstiva, ff. de aqua quot. & æstiva, l. testatrix 10. §. 1. ibi: Saltum communem, ut jus compascendi haberent, mercati sunt: ff. si servitus vindicetur, docet Ripa resp. 93. n. 12. Azeved. in l. 6. tit. 7. lib. 7. Recop. n. 4.

Interdum saltus pro agro, vel fundo sumitur (his enim, vocabulis passim, promiscuè, unoque pro alio utuntur Iuriconsulti:) Et inde dicuntur fundi saltuenses, id est, in quibus sunt pascua: ut exponit Gloss. in l. nulli, C. de fundis patrim. lib. 11. Et coloni, qui eos conducunt, saltuenses nimirum etiam appellantur; ut in rubr. Cod. de mancipijs, & colonis patrimonialium, & saltuensium, emphyteoticorum fundorum, lib. 11. & in rubr. C. de fundis patrim. & saltibus rei domin. dist. libr. 11. exponit Pyrrus in consuetudinibus Aurel. rubr. de fendis, cap. 71. Rebuff. ubi sup. Inde etiam saltuarium vocamus locum, qui fructuum conservandorum gratia paratus sit, vel finium custodiendorum causa; ut in l. quaesitum 12. §. saltuarium, l. in instrumento 8. in fi. ff. de fund. instrum. & instrum. leg. ibi: Si fundus salus pastioneque habeat, greges pecorum, pastores saltuarij, l. cum quæretur 58. §. fin. ff. de leg. 3. ibi: Saltuarium autem tuendi custodiendique fundi magis, quam colendi causa paratum esse, l. si ita 17. §. 1. ibi: Per saltuarium, vel insularium custodire potest, ff. de usu, & habit. docet Pyrrus ubi sup. cap. 71. Rip. in tract. de peste, 3. p.

16 Pratum verò, ut ait Vlpian. in l. pratum, 31. ff. de verborum signifi. est, in quo ad fructum percipiendum salce dumtaxat opus est, ex eo dictum, quod paratum sit ad fructum capiendum. Et est in duplici differentia; alterum enim est siccanum, alterum riguum. Meliusque habetur fœnum, quod suapte natura, siccofo gignitur solo, quàm quod irrigatum aquis elicitur; ut docet Columella de re rustica, lib. 2. c. 17. & cap. sequenti, unde Claudianus de nuptiis Honorij, & Mariæ, cecinit.

Intus prata micant manibus quæ subdita nullis
Perpetuum florent, æphro contenta colono.

19 Quinimò callidi rerum æstimatores adeò prata, & areas magni æstimabant, ut ei generi possessionum nemo nocere possit, ut refert Renatus Chopinus, de privilegijs rei rusticæ, lib. 2. cap. 3. Et veteres Romanos primam agriculturam prato tribuisse, cum Columella, 20 ubi proximè, tradit Rebuffus in dist. l. pratum, in principio, versicul. duo autem. Au verò pratum fundi appellatione veniat, expressit Scævola in l. Scia 20. §. Tyranna, ff. de fundo instrum. & instr. leg.

Caput I I.

CAPUT II.

De pascuorum distinctione, & differentia.

SUMMARIUM.

- 1 Pascua sunt in duplici differentia.
- 2 Publica pascua, quæ? & ibi, de l. 1. & 2. Cod. de pascuis pub. lib. 11.
- 3 Animalia inventa in pascuis Principis, si pro noxa traduntur.
- 4 Pascua patrimonij regalis dicuntur rei privatae.
- 5 Pascua ista quare publica soleant nuncupari.
- 6 Pascua publica dicuntur communia civitatis.
- 7 Pascua publica, quando vicinorum usui non deserviant, & vocantur, propios del Concejo.
- 8 Pascua propria Universitatis quare dicuntur publica.
- 9 Pascua privata verè, & proprie quæ sint.

Pascuorum alia sunt publica: alia privata, ut in rub. C. de pascuis pub. lib. 11. ubi communiter notatur. Publica pascua quædam sunt deputata gratiâ depascendi animalia Principis, in quibus nullus alius potest absque Principis licentia animalia immittere, d. l. 1. & 2. Cod. de pascuis pub. lib. 11. Et hoc singulare in pascuis Principis viget, ut animalia aliena inibi inventa silco adjudicentur pro noxa, ut eleganter docet Per. Greg. d. 1. par. syntag. lib. 3. c. 15, qui rem istam latissime profequitur. Et talia pascua, quia sunt patrimonij regalis, vocantur etiam rei privatae Principis, ut in d. l. 1. ubi Glo. & in rubr. C. de fundis rei privatae, & saltibus divine domus, Glof. verbo, rei privata, in l. si quis intra 8. C. de bon. proscrisp. Ideo autem hæc bona publica nominantur, quia illis Princeps ipse non tanquam privatus, nec jure privati, sed tanquam publica persona, & jure publico utitur, quidquid esse videantur in unius potestate, ut doctissime in proposito advertit D. Doctor Anguiano, tract. de legib. lib. 3. contr. 3. n. 4. omnino videndus: quia rem istam acuratissime perpendit, & absolvit.

Quædam etiam pascua dicuntur pu-

leg. ubi notat Bart. & Alber. Rebuf. ubi proximè, Anton. Gomez 2. tom. variar.

- 22 cap. 2. num. 13.
- Exitus Hispano sermone, exido, nomen generale est, quo significari solet locus quilibet publicus, & usui communi destinatus, ut in l. 9. tit. 28. pa. 3. ibi: e los otros exidos, & in l. 13. tit. 9. p. 6. ibi: Otro si, las plazas, e los exidos; & puto ab hoc, verbum Exeo, ea ratione derivari, & nomenclaturam accepisse: quia per talem locum uti publicum, & communem, tam vicinis, quàm gregibus, exeundi patet facultas.
- 23 Defensà verò, quæ nostro idiomate, vulgò vocamus, deheffa, est certa pars terræ frequentius prati naturam habens, & pascui usui deserviens in d. l. 8. tit. 33. p. 7. ibi: E pascua Uamã en Latin à la defessa, & in l. 12. tit. 7. lib. 7. nove rec. ibi: Tienen algunas de heffas apartadas para pasto, & passim hoc verbum in pluribus legibus Regni, & privilegiorum de la Mesta, invenitur (ut suis locis dicemus) Quod à verbo, defendo, derivatur, & fluit: quia talis pars terræ, vel ab aliquibus prohibetur, & defenditur, & usus ejus, nisi in certis casibus, & temporibus, & certò pecudum generi non permittitur, & suis limitibus clauditur, & circumscribitur: ut cæteris interdicitur aditus. Quæ etymologia, seu istius vocabuli, & nominis usurpatio, & allusio, non minus aptè colligitur ex verbis legis 13. d. tit. 7. lib. 7. nove recop. ibi: No los puedan deheffar, ni deheffen, ni defender, ni defendan la yerva.
- 25 Nemus nomen etiam genericum est, quamlibet arborum volapariam, amœnamque congeriem comprehendens, siue pastui, siue fructibus percipiendis, siue tantum delicijs, & amœnarij applicetur, aut deservit; ut ex Laurentio Vallâ, docet Rebuf. in dist. l. sylva, in princ. vers. nemus, Per. Greg. 1. par. syntag. lib. 3. c. 16.
- 26 Ex quibus concluditur, pascuum, siue hoc, siue illo significetur vocabulo, esse locum, siue aream, in qua usus pascendi haberi possit; ut in l. r. c. de pascuis publicis, lib. 11. juncta Glof. 1. & in l. nulla, C. de fundis patrimon. eod. lib. Luc. de Penn. in rubr. C. de pascuis publ. de lib. 11. eleganter Greg. Lop. in l. 68. in gloss. verbo, pastos, tit. 18. part. 3.

4 De Pascuis, & iure pascendi.

blica, id est communia civitatis, villa, aut oppidi, quia in usu publico, & communi utilitate sunt constituta, ut in l. 9. tit. 28. par. 3. ibi: *E los montes, e las dehesas, e todos los otros lugares semejantes deessos, que son estables, e otorgados para pro comunal de cada ciudad, o villa, o castillo, o otro lugar, & in l. 7. tit. 29. eadem partita, & in l. 13. tit. 9. par. 6. expressus in l. 15. tit. 5. par. 5. ibi: *O lugar publico, assi como la plaza, e las carreras, e los exidos, e los rios, e las fuentes que son del Rey, o del comun de algun Concejo, l. 1. & l. 11. tit. 7. lib. 7. recop. & de iure communi expendi solent iura in l. sed celsus, ff. de contrab. empt. l. inter publica 17. ff. de verbor. sig. ubi communiter DD. maxime Rebuffus, Anguiano ubi sup. n. 9. Alia autem pascua sunt Universitatis, non tamen sunt usui publico destinata, nec civium, & incolarum commo- do particulari deserviunt, sed propria sunt communitatis, velut alia ejusdem generis, quae vulgo nuncupamus *proprios del Concejo*, ut in l. 10. tit. 28. p. 3. d. l. 7. vers. *mas las otras cosas, d. tit. 29. eadem part.* Et quia eorum redditus, vel pecunia (quae ex eis provenit) pro communi commo- do erogari debet, ideo publica (quamvis abusive) etiam solent nominari cum verè, & propriè privatarum rerum effectus, & qualitatem sortiantur in multis, ut in d. l. inter publica, ibi: *Sed si qua sunt civitatum, velut bona, seu peculia servorum, civitatum, pro caldubio publica habentur, d. l. 10. ibi: Mas los frutos, y las rentas que salieren dellas, deven ser metidas en pro comunal de toda la ciudad, y villa cuya fueren: quae verba expressè confirmant rationem à nobis in proposito traditam, quo in sensu Petrus Greg. ubi sup. n. 13. ait: Erant etiam Romae Pascua publica, ex quibus etiam vestigalia perveniebant ad ararium publicum, vocabanturque agri illi scriptuarij, in quibus ut pecora pascerentur, certum aes erat: ita dicti, quia Publicanus scribendo conficit rationem, ut ait Sextus Pompeius, & eorum qui pascua publica conducebant ratio, scriptura dicebatur, ut ait Asconius Pedianus: & ita observant, & latius prosequuntur Collegæ nostri, meritiissimi hujus Regij conventus Advocati, Gaspar Rodericus lib. 1. de annuis redditibus, q. 14. à n. 67. Velaz-***

quez de Avend. in tract. de censib. c. 68. ferè per totum.

Privata verò pascua, verè & propriè dicuntur, quae singulorum civium sunt, & in suo dominio particulari resident, ut in l. 2. C. de pascuis pub. d. lib. 12. ibi: *Non minore decernenda poena, si etiam prata privatorum, &c. & in d. l. pratum, juncta Glo. ff. de verbor. sign. Petrus Gregor. ubi sup. d. cap. 15. sicut & alia bona, ut in l. in tantum 6. §. universitatis, ff. de rerum divis. §. singulorum, Institut. eodem tit. Glo. verbo. privata, in l. fin. Cod. de sacros. Eccl.*

CAPUT III.

De usu Pascui publici

SUMMARIUM.

- 1 *Usus Pascui publici proponitur themo.*
- 2 *In modo usus Pascui semper attenditur consuetudo.*
- 3 *Circa modum pascendi varia sunt, & diversa in locis statuta municipalia, vel consuetudines.*
- 4 *Concilia oppidorum statuere possunt, & poenas instigare pro usu pascui.*
- 5 *Pascui publici usus cuilibet civium, vel vicinorum communis est.*
- 6 *Pascua publica secundum indigentiam uniuscuiusque civis, vel vicini patere debent.*
- 7 *Pascuo publico quomodo vicini uti debeant explicatur ad sua pecora alenda.*
- 8 *Traditur ratio, quare secundum numerum pecorum unicuique debeat concedi pascuum.*
- 9 *Traditur, & alia ratio istius rationis, majoris declarationis gratia.*
- 10 *Reipublica interest civis locupletes habere.*
- 11 *Pascuo publico civis, seu vicinos uti, non abuti debere, traditur, & comprobatur.*
- 12 *Pascuis publicis non sufficientibus ad pecora vicinorum alenda, quid faciendum?*
- 13 *Pascua publica, an dividi debeant inter civis, & incolas pro modo possessionum, & praediorum, ubi de sententia Alberici, in l. Imperatores 17. ff. de servitutibus, titulo generali.*
- 14 *Expenditur text. in l. si filia 20. §. si pater, & in l. testatrix 20. §. plures,*

Caput III.

- plures, ff. si servitus vind.
- 15 *Arbitrium super usu pascui ex quibus in ordinatione, seu statuto municipaliformari, vel concipi debeat.*
- 16 *Traditur duplex ratio, quare modus possessionum attendatur circa concessionem usus pascui.*
- 17 *Agitur de intellectu legis 9. tit. 28. part. 3.*
- 18 *Quomodo debeat intelligi modus praediorum in concessione pascui, an respectu iugerum terra? vel eorum valoris, & aestimationis proponitur.*
- 19 *Responditur lex, Imperatores, ff. de servitutibus, pro sententia Alberici, & convincitur in nibilo ei favere.*
- 20 *Respondetur ad text. in §. insula, Institut. de rerum divisione, & intelligitur in proposito.*
- 21 *Adducitur in argumentum questionis, text. in l. 2. §. cum in eadem nave, & in l. ult. in fin. ff. ad l. Rhodi de jactu.*
- 22 *Respondetur ad text. in dict. §. cum in eadem, dict. l. 2. & ad dictam l. ultim. ff. ad l. Rhodiam, de jactu, & intelliguntur.*
- 23 *Intelligitur in proposito questionis, text. in l. majorem. ff. de pactis, & ponderatio ejus, ut per Albericum.*
- 24 *Resolutio questionis, an ad usum pascui debeat attendi quantitas iugerum, an verò valor, Iudicis arbitrio relinquatur.*
- 25 *Immittens in pascua plures pecudes, quam statuto, vel consuetudine fas est, aut morbo laborantes, puniri debet, & à pasturagio expellitur.*

Supposita pascuorum distinctione, de qua in cap. precedenti, primo loco de usu pascui publici, & communis civium, & vicinorum, erit noster sermo.

Et sanè semper in modo pascendi est observanda consuetudo, quae in loco viget, l. 1. C. de pascuis pub. lib. 11. ibi: *Sed eam manere decernet, quam statuit antiquitas, l. 1. & 2. Cod. de fundis limitrophis, eodem lib. ubi Gloss. l. 1. §. denique, ff. de aqua plu. arcenda, Bald. in tit. de pace Constantiae, §. mos Romanorum, in usibus feudor. docet Calcanæus conf. 49. aliàs 50. incipit, Commune, Decius conf. 550. Aymon Craveta conf. 154. num. 1. in fine. Et idem constat ex l. 20. Curianum Mattiti, anni 1528. Burg. de Paz in l. 3. Tauri, num. 494. Petrus Nunius de Avendaño, de exe-*

quendis mand. cap. 4. numer. 30. part. 1. Unde in plerisque locis dispositum, & consuetum est, nullum civem, seu vicinum posse depascere nemora, prata, seu exitus Universitatis, nisi tot pecudibus, vel ab illo, vel ab isto tempore, in his, vel illis mensibus, prout commodius, & opportunius judicatur. Itaque in proposito consuetudini, vel legi municipali erit standum. Nam circa modum pascendi absque dubio Concilia cujuslibet oppidi facere possunt statuta, & poenas transgressoribus infligere; de quo latè per Laurentium Sylvanum conf. 1. numer. 70. & 73. Burgos de Paz in l. 1. Tauri, à numer. 350. & nos latius in c. 12. dicemus.

Circa consuetudinem verò vel observationem antiquam: de jure, pascendi usus cuilibet civium, vel vicinorum in pascuo publico oppidi, communis est; ut in l. testatrix, §. 1. ff. si servitus vindic. §. universitatis, Institut. de rerum divisione. & ibi notatur, l. in tantum, §. universitatis, ff. eodem, tradunt Doctores in l. sicut, ff. quod cuiusque univers. nom. ubi Gloss. verbo, non debetur, Baldus in l. si municipales, ff. eodem tit. & de jure Regio est text. in l. 9. tit. 28. part. 3. ibi: *Catodo ome que fuere y morador puede usar de todas estas cosas sobredichas, e son comunales a todos, tambien a los pobres, como a los ricos, ubi latè Gregor. Lop. Stephanus Bertrandus conf. 51. incipit, Viso consultationis, volum. 1. Capola tracta. de servit. rust. cap. de servitute juris pascendi, n. 47. Covarruv. in practis, c. 37. num. 1.*

Sed hic jam se nobis offert inquirendum, quòd in praxi passim occurrit qua forma, & modo vicini pascuis publicis utantur. Qua in re omillis plurimum Doctorum opinionibus, affirmandum est, unicuique pascua publica concedi, & permitti secundum suam indigentiam, ut in l. ceterum, ff. de usu, & habit. l. usus pars, cum ibi notatis, ff. eodem, l. si quis per divinam, in fine, C. de aqueductu, lib. 10. Albericus in d. l. in tantum, §. universitatis, Greg. Lop. in dict. l. 9. in glo. tambien a los pobres, id enim sonant verba ejusdem legis, ibi: *Y son comunes a todos, tambien a los pobres, como a los ricos, juncta l. fin. §. Lucius, ff. de legat. 2. & l. 1. C. de apochis pub. lib. 10. cum ibi notatis, Ripa responsò 22. num. 10. tit. de legibus, & longa conf. Bertrandus conf. 1.*